
“ดอกบัวบานแล้วทางทิศตะวันตก”

๑ พระราชนมราชารย์ (โรเบิร์ต สุเมโธ)

ในอดีตหลายสิบปีมาแล้วหลวงปู่ชาภล่าวว่า “ดอกบัวกำลังบานทางทิศตะวันตก” หลวงปู่ชา ท่านมีความสามารถในการถ่ายทอดธรรม แม้แต่ ต่างชาติต่างภาษาคุยกันไม่รู้เรื่องท่านก็ยังทำให้เมล็ดบัวในตัวท่านเหล่านั้น แตกออก ผลิดอกและเบ่งบานขึ้นมาได้(ชาวต่างชาติเหล่านี้มีนิสัยว่าสนใจกับ พุทธศาสนามาแล้ว ถึงได้มีศรัทธาในเบื้องต้น มีวิสาหะได้พบครุบำเพ็ญ อาจารย์ และมีวิริยะในการปฏิบัติ นั้นคือท่านมีเมล็ดบัวฝังอยู่แล้วในตัว)

พระราชนมราชารย์ (โรเบิร์ต สุเมโธ) เป็นศิษย์ต่างชาติรุ่นแรกๆ ที่ กำลังเบ่งบานอยู่

ดอกบัวบานแล้วทางทิศตะวันตกและนับวันก็จะแตกกอเป็นป่าบัวต่อไป แต่ป่า บัวดังเดิมทางทิศตะวันออกกำลังเสื่อมลงตามกาลเวลา ตามหลักอนิจจัง

ขออวยพรให้ทุกท่านที่กำลังเป็นเมล็ดบัวอยู่ ขอให้แต่กรากฝังศรัทธาให้มั่นคง งอกแล้วบำรุงด้วยรสนแห่งธรรมให้เจริญยิ่งขึ้นไป ดอกตูมก์ให้บาน บานแล้วก์ให้ ส่งกลิ่นหอมให้กว้างขวาง เพื่อเร่งเร้า ปลูกผู้หลับอยู่ให้ตื่นขึ้น....เทอญ

ต่อไปนี้คือตัวอย่างแนวคิดของชาวต่างชาติที่มีต่อพุทธศาสนา และ หลวงปู่ชา

เส้นทางชีวิตที่เปลี่ยนแปลงการค้นหาครั้งสำคัญ

อเมริกันนารวิ基โยธินหนุ่ม เมื่อราตรีรึ่งศตวรษก่อนเดินทางห่องโลก เพราะ การกิจของกองทัพ ได้คิดได้ค้นได้พบกับศาสนาของโลกตะวันออก และได้ กำหนดเส้นทางชีวิตใหม่ เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่กล้ายามเป็น พระสุเมโธราชารย์ ที่ฝรั่งไทยเคารพศรัทธา เมื่อ ๕๐ ปีมาแล้ว ท่านเป็นทหารเรืออเมริกันสมัย สหภาพเกษตรลีได้ไปประเทศไทยปีปุ่น มีความสนใจในศาสนาพุทธ แต่หนังสือที่ เป็นภาษาอังกฤษ ยังมีน้อยมากยากเดินทางไปฯ มาฯ ญี่ปุ่น ชานฟรานซิสโกอยู่ ๒ ปี

ออกจากกองทัพแล้ว ก็กลับไปเรียนปริญญาตรีที่อเมริกา จบปริญญาตรีสาขา ประวัติศาสตร์ของประเทศจีน เพื่อศึกษาหากลึกของทวีปเอเชีย จากนั้นเรียน ต่อที่แคลิฟอร์เนีย ๒ ปี ได้ปริญญาโท ประวัติศาสตร์ของอินเดีย

เมื่อจบปริญญาโทแล้ว ก็ยังมีความสนใจมากที่อยากรู้บัติ แสวงหาอาจารย์ที่จะสอนเรื่องของจิตใจเพื่อจะปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัส ในประเทศไทย อเมริกายังไม่พบอาจารย์สักคน เมื่อได้ปริญญาโทแล้ว ก็ได้สมัครเป็น อาสาสมัครสมัยนั้น เพื่อจะไปสอนภาษาอังกฤษที่ประเทศไทยมาเลเซีย ไปอยู่ที่นั่น ๒ ปี ก็มีโอกาส sama เมืองไทย

มาเที่ยวครั้งแรก ก็ได้ข่าวว่า มีอาจารย์ดีหลายองค์ที่กรุงเทพฯ ที่จะสอน วิปัสสนากรรมฐาน "ไปหาท่านเจ้าคุณที่วัดมหาธาตุ" ปี ๒๕๐๙ เราเป็น อาสาสมัครเป็นครูสอนภาษาอังกฤษ สอนที่ธรรมศาสตร์ด้วย ตอนไปก็ข้าม ถนนไปจากฝั่งวัดมหาธาตุ (หัวเราะ) ตอนเข้าจะนั่งสมาธิ เดินจงกลม ทำอย่าง นั้นอยู่ประมาณ ๖ เดือน ก็มีความสนใจมากขึ้นทำให้เราอยากรู้ว่า

ในปีนั้นกับว่าที่วัดหนองคาย เป็นสามเณร ฝึกกรรมฐานที่นั่นหนึ่งปี อยู่แต่ใน ห้อง อยู่ในกุฏิ มีระเบียบเคร่งครัดไม่ให้ออกจากกุฏิ ไม่ให้คลุกคลีกับใคร ต้อง อยู่และปฏิบัติก็ได้ผลในการปฏิบัติ

ตอนแรกก็มีความสงสัยว่า ปฏิบัติอย่างนี้แล้วจะได้ผลอย่างไร จนกระทั่งขอให้ บัวข เป็นพระ ท่านเจ้าคุณเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย ก็ส่งไปอยู่ที่วัดหนองป่าพง ให้ปฏิบัติและศึกษาอยู่กับหลวงพ่อชา ที่จังหวัดอุบลฯ ๑๐ ปี ที่หนองป่าพง จากนั้นหลวงพ่อชา ก็ส่งไปอยู่ตามสาขาต่างๆ อย่างที่อำเภออำนาจเจริญ ตั้งวัด นานาชาติ จากนั้นมีผู้นิมนต์ไปอยู่ที่ประเทศไทยอังกฤษจากวันนั้นถึงวันนี้ ๒๖ พรรษา

1. ก่อนที่หลวงพ่อจะมาสร้างวัดมหาธาตุในประเทศไทย คงเคยนับถือคริสต์มา ก่อน ตรงไหนที่ทำให้เลื่อมใสพระพุทธศาสนา ?

พ่อแม่เราเป็นคริสต์ เรา nave ถือศาสนาแต่ไม่เอาจริงเอาจังด้วย อาทما ก็มีศรัทธา ตั้งแต่เป็นเด็กก็ไม่ค่อยสนใจ น่าทหลง หรือพ่อแม่พูดอย่างไร ก็ไม่ค่อยสนใจ แต่พอตอนวัยรุ่นอายุ ๑๕-๑๖ ปี จึงเกิดความสนใจ มักจะถาม อยากจะรู้พระเจ้า เป็นอย่างไร มีหรือไม่มี และมีประโยชน์อะไรที่จะทำอย่างนี้ต่อไป

แล้วก็มาสมัครเป็นทหารเรือ ออกจากบ้านไปอยู่ห่างไกลจากพ่อแม่ "ไปหา ความสุขสนุกทางโลกไม่เคยคิดเรื่องของพระพุทธศาสนาเลย จนกระทั่งได้พบ พุทธศาสนาในประเทศไทยบุนแลว ก็อ่านหนังสือ ศรัทธาในคำสอนของ พระพุทธเจ้า ที่ท่านบอกว่าอย่าไปเชื่อ ต้องทดลอง ต้องค้นคว้าต้องเห็นเอง นี่ ก็เป็นจุดที่ทำให้เราสร้างวัด

หลังจากนั้นอายุ ๒๑ ปี เราก็มีศรัทธามั่นคง ศาสนาเป็นกิจกิจใจเรามันมีทั้งปฏิบัติ มีทั้งพิสูจน์ได้เห็นความจริงในใจเรา และเราไม่จำเป็นต้องเชื่อในสิ่งที่เราพิสูจน์ ไม่ได้

2. ตอนที่ไปเป็นพุทธ มีเพื่อนที่นับถือพุทธศาสนาอยู่แล้วหรือเปล่า ?

สมัยนั้นไม่มีครินับถือพุทธศาสนาเลย เพราะเมื่อ ๕๐ ปีก่อน คนอเมริกันที่เป็นรุ่นเดียวกันส่วนมากก็ไม่เคยมีคริสต์นิกายในศาสนาไม่ว่าจะเป็นคริสต์ หรือศาสนาอะไรก็ไม่สนใจ เป็นแค่เพื่อนสนิท แต่ก็ต้องนับถือเป็นหนุ่มอยู่ด้วย คิดกันว่าศาสนาเป็นเรื่องสมัยโบราณ เป็นคนล้าสมัย ส่วนมากจะเชื่อว่าวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งสูงสุดแล้ว แต่เราก็คงสัญหายอย่าง ในวิทยาศาสตร์ด้วย (หัวเราะ) วิทยาศาสตร์ก็ยังไม่ลึกซึ้ง พอกองสัญญาจิตใจของ เรายังคงอยู่ในเรื่องวิทยาศาสตร์ของตะวันตก ส่วนใหญ่ก็เป็นเรื่องภายนอก

3. เนตผลที่คนตะวันตก ให้ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา

ส่วนมากชาวตะวันตกให้ความสนใจในด้านการปฏิบัติ เพราะเราหาในวัฒนธรรมในศาสนาของเรามาเจอกัน แต่เดี๋ยวนี้โลกมันคับแคบแล้ว เอเชียกับยุโรปก็ไม่ห่างไกลกันเท่าไรนักเมื่อ ๕๐ ปี มาแล้ว เราสังเกตดูความคิดของชาวต่างประเทศกำลังจะเปลี่ยนไปบ้าง ศรัทธาในวิทยาศาสตร์มันกำลังจะเสื่อม ศรัทธาในพุทธศาสนา ก็จะเสื่อมด้วย หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ วัฒนธรรมญี่ปุ่นกับวัฒนธรรมอเมริกา มีการแลกเปลี่ยนกันมาก สิ่งที่เราได้รับจากวัฒนธรรมญี่ปุ่น คือ พุทธศาสนา

ส่วนมากเรามีความคิดสองอย่าง ดีช้า ถูกผิด เท่านั้นที่จะพิจารณาได้ และพระพุทธเจ้าสอนให้ใช้สติสัมปชัญญะ ที่จะเห็นสัจธรรม และทางวัฒนธรรมของเรานอกศาสนาคริสต์ไม่มีคริพุดถึงสติสัมปชัญญะด้วยนั่นเป็นเรื่องเชือก็อีกเรื่องเหตุผล เรื่องอุดมคติ ทำให้เรามีความยึดมั่นถือมั่นในอุดมคติสูง และที่จะเข้าใจการเป็นมนุษย์จริง ซึ่งไม่มีครรุนี้ก็เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าต้องรู้การเป็นมนุษย์เป็นอย่างไร ควบคิดว่าการเป็นมนุษย์ต้องรู้ตัวเอง ต้องรู้โลก โกรธ หลงเป็นอย่างไร ว่ามันเกิดที่ไหนดับที่ไหน

พุทธองค์บอกให้เราเห็นผลของการทำความดี ว่าจะได้ผลอย่างนี้ ถ้าทำไม่ดีก็ได้ผลอย่างนี้เราจะเปรียบเทียบกับอะไร ถ้าเราจะเพิ่มความสุขควรทำอย่างไร ถ้าเรารอยากเพิ่มความทุกข์ควรทำอย่างไร และก็เห็นทางพันทุกข์ด้วยสติสัมปชัญญะ เป็นหลักธรรมที่เราไม่เห็นในวัฒนธรรม และศาสนาทางตะวันตก

สังคมทางตะวันตกมีความเจริญทางเทคโนโลยีสูงจำเป็นขนาดไหนที่พวกเขารู้สึกว่าต้องหาที่พึ่งทางจิตใจก็มีการปฏิบัติก็เป็นศาสนาคริสต์ อิสลาม ยิว ศาสนาสามอย่างนี้มันเป็นศาสนาที่นับถือพระเจ้า และก็เป็นศาสนาที่เรามีเรื่องพระเจ้า แล้วพระพุทธเจ้าก็มีคำสอนเริ่มต้นที่อริยสัจสี่ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรค มරค สิ่งที่เราเห็นได้ในปัจจุบันคือความทุกข์เราจะเห็นความทุกข์ของเราระดับหนึ่งได้ การพิสูจน์ และเราก็จะสามารถเห็นนิพพานได้

นี่ก็เป็นที่มาของคริสต์กับพุทธซึ่งตรงกันข้าม คริสต์เริ่มต้นที่พระเจ้า จุดเริ่มต้น

ของพุทธศาสนา ก็พระพุทธเจ้า มองเห็นความทุกข์ของมนุษย์ นี่เป็นวิธีที่จะพิจารณาในสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และก็จะเห็นพระเจ้าได้ ถ้าคิดแบบคริสต์ก็เห็นทางพันทุกข์ได้ เรายังคิดว่าการปฏิบัติเกิดจากการเชื่อถือพระเจ้า และก็ถ้ามีศรัทธาและเชื่อถือในคำสอนของพระเจ้า ก็จะมีคนดีเหมือนกัน มั่นคงแล้วแต่บุคคลเป็นอย่างไร

แม่ของอาทิตมาเป็นชาวคริสต์ “ไม่ส่งสัยเรื่องศาสนา แม่ส่งสัยไม่ได้เลย และก็ได้ผลดีด้วย (หัวเราะ) แต่ท่านก็สามารถแก้ปัญญาได้ด้วยความศรัทธาในพระเจ้า แม่ก็เป็นคนอย่างนั้นแต่ลูกชายก็เป็นคนตรงกันข้ามเป็นชาวพุทธ (หัวเราะ)

4. สังคมของคนตะวันตกเป็นคนชี้สังสัยช่างซักถาม แล้วยากไหมที่เราจะไปเผยแพร่ให้เข้าใจ ?

ก็ไม่ยากเท่าไร ก็มีคนสนใจมากในการปฏิบัติในทางพุทธศาสนา ปัจจุบันชาวตะวันกำลังสนใจต้นนิยมกันมาก ตอนนี้คนกำลังดูจิตพิจารณาตัวเองเป็นอย่างไร นี่ก็เป็นสิ่งที่ชาวต่างประเทศกำลังทำอยู่ที่อเมริกา ซึ่งมีประโยชน์มากแล้วก็เราอยู่อังกฤษ ๒๖ ปีแล้ว เราจะสังเกตเห็นคนที่สนใจมากขึ้นคนที่ปฏิบัติแล้วได้ผลที่จะเห็นทางก็มีมากขึ้น

คำสอนของพระพุทธเจ้า ก็ทำให้เราทึ่ง คำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นคำสอนที่จะพิจารณาให้เราเห็นจิตใจ ความสงบสัยที่เกิดขึ้นในใจ ที่จะปล่อยวางไม่ให้เกิดความสงบสัยได้ เมื่อมีความสงบแล้ว ก็จะเห็นถึงความสงบในจิตใจของเราอย่างแท้จริง และจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย ซึ่งสังคมในตะวันตกความสงบไม่ค่อยมี (หัวเราะ) เขาก็อยากได้สันติภาพมาเป็นความสงบ

การปฏิบัติของเราที่หลงพ่อชาสอนในสมัยก่อนที่วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลฯ เรา ก็นึกถึงแต่หลงพ่อชา นี่ ก็เป็นความจำที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่ตอนที่อยู่กับหลงพ่อชา ก็ได้ผลในเรื่องของการปฏิบัติ เพราะท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะแนะนำทางที่จะปลดทุกข์ได้ แรกๆ เรา ก็อยู่กับหลงพ่อชา ปี ๒๕๑๐ ตอนนั้นเราไม่รู้ภาษาไทย และภาษาอีสาน ท่านหลงพ่อ ก็เทศน์เป็น

ภาษาอุบลฯ และเราก็ไม่รู้เรื่อง

แรกๆ ก็นั่งฟังหลงพ่อท่านเทศน์หลายชั่วโมง ด้วยความที่เราเป็นพระฝรั่ง เราจึงขอ ว่าช่วงที่หลงพ่อเทศน์นั้นเราจะกลับกูฐ ไปทำสามាតิในกูฐดีกว่า แต่หลงพ่อไม่อนุญาตบวกกว่า ต้องอยู่ต้องอดทนฟังเทศน์ ท่านก็บังคับให้ให้อยู่

อาการที่เกิดขึ้นในจิตของเราง แทนที่จะยอมเพราะเรื่องภาษา ก็เป็นอุปสรรค อาจารย์ชา ก็พูดภาษาอังกฤษไม่เป็น พระสุเมโธ ก็พูดภาษาไทยไม่เป็น หลงพ่อชาจะสอนพระฝรั่งอย่างไร แต่ท่านก็มีอุบายน มีความสามารถที่จะให้เราพิจารณาอาการที่เกิดขึ้น และท่านบอกว่าพระสุเมโธ ความอดทนมั่นน้อยไป เป็นคนอเมริกัน วัฒนธรรมอเมริกัน เป็นวัฒนธรรมที่ชอบทำอย่างรวดเร็ว

ไม่ใช่คนที่อดทนต่ออะไร และท่านก็บอกว่า พระสุเมโธไม่เข้าใจภาษาไทยก็ไม่เป็นไรแต่ให้อดทนกับอารมณ์ที่เกิดขึ้น

เปือแล้วก็เกิดอารมณ์กรธ โนโหอย่างนี้ แล้วก็เราก็คิดแบบคนอเมริกันด้วย สงสารตัวเองว่าเราเป็นฝรั่งไม่รู้ภาษา หลวงพ่อช้ายังจะให้เราอยู่ไม่เห็นใจเรา แล้ว ตอนนั้นนั่งพับเพียบไม่ค่อยได้ ด้วยความ ที่เราไม่เคยนั่งอย่างนี้ จึงทำให้ เจ็บปวดอย่างแรงที่สุด จึงอยากเปลี่ยนท่านั่ง

พิจารณาในอารมณ์ แล้วทราบความทุกข์กับชีวิตของเราได้ ที่ภูมิครั้งแรกภูมิที่อยู่วัดหนองป่าพง พระไถ่ไทยสมัยนั้นก็ไม่สูงเท่าไร นิยมสร้างเตี้ยๆ และไม่มีพระ ฝรั่ง เราต้องก้มตัวลง ยืนตรงไม่ค่อยได้ เวลาเข้าประตู ก็ต้องก้ม เสร็จแล้วก็เกิด อารมณ์รึงเกียจภูมิหลังนั้น บ้างก็อยากได้ภูมิสูงกว่านี้ แล้วไปหาหลวงพ่อของ ว่าภูมินั้นเตี้ยเกินไป อยู่ยาก มันโดนศีรษะ มันอันตราย และเราลืมไม่สบายใจ อยากอยู่ภูมิอื่น

หลวงพ่อไม่ให้เรา พอพิจารณาแล้วว่าภูมิ พอที่จะกันแเดดกันฟันได้ ภูมิเตี้ยนั้น พ้อยู่ได้ก็ได้แล้ว ถ้าพิจารณาโดยปัญญาอย่างนี้ก็พอใช้ได้ ถ้าพิจารณาแบบคน อเมริกัน ตามวัฒนธรรมของคนอเมริกาว่าเตี้ยเกินไป เล็กเกินไป ไม่เหมาะสม ไม่ ชอบภูมิหลังนี้ก็จะมีความทุกข์อยู่ ถ้าเราพิจารณาด้วยปัญญา ก็จะพอใจในสิ่งที่ เรามีอยู่

เรื่องอาหารก็เหมือนกัน หลวงพ่อท่านชอบทราบลูกศิษย์ เรื่องอาหารญี่ปุ่น ก็นำมาย แล้วหลวงพ่อ ก็ให้เทใส่กระละมังใหญ่ เป็นปลา เป็นไก่เป็นหมู ทุกอย่างแล้วก็ผสมกัน จะมีข้าวเหนียวมีอาหารอีสานมีรสแบลกๆ ที่เราไม่เคย ชิม เรายังเกิดอารมณ์รึงเกียจอาหารด้วยมันไม่อร่อยมันไม่คุ้นเคย แล้วก็มี ของหวานที่ยอมนำมาถวายผสมกันหมดเลย มันทำให้การ ทานอาหารลำบาก แล้วก็มีความทุกข์เกิดขึ้น

ความจริงพระพุทธเจ้า สร้างวินัยให้พระรับอะไรได้ไม่ใช่แต่สิ่ง ที่ชอบ หรือ เป็นอาหารของเศรษฐีที่เครื่องอร่อย แต่ให้คิดว่าอาหารที่ให้ทานมานั้น เป็น อาหารที่บริสุทธิ์ ให้พิจารณาอย่างนี้ และอาหารที่มีอยู่ในบาตรนั้นก็ได้แล้ว พอที่จะรักษาสุขภาพร่างกายให้ดีด้วย

เรื่องอาหารของอเมริกา เปรียบเทียบกับอาหารที่มีอยู่ในวัดหนองป่าพงนั้น เราก็คิดว่าอาหารของอเมริกาดีกว่าอร่อยกว่า อาหารที่วัดหนองป่าพงก็แย่ ไม่ อร่อยเลย นั่นก็เป็นความคิดความเห็นที่เกิดขึ้น ทำให้เรามีความทุกข์ พิจารณา ด้วยปัญญาเราก็จะเห็น และปล่อยความคิดแบบนี้ได้เราก็จะสามารถฉันอาหาร ได้ด้วยสติด้วยปัญญา

เมื่อ ๒๖ ปีมาแล้วตอนนั้นยอมได้นิมนต์ไป อยู่ประเทศไทยอังกฤษ แล้วเราก็อยู่จน เดຍแล้ว อยู่วัดหนองป่าพง วัดปานานาชาติมากกว่า ๑๐ พรรษาแล้ว แล้วก็ เปลี่ยนแปลงร่างกายใจ ให้เข้ากับพระไถ่ไทยในสมัยนั้นตอนนั้นที่ไปอยู่อังกฤษ กับหลวงพ่อเราก็สงสัยว่า เราจะรักษาวินัยได้ไหม ในอังกฤษไม่ค่อยมีครร รั้

เรื่องของพระพุทธศาสนา แล้วเราจะอยู่ในลอนดอนอย่างไร ถ้าไม่มีเงินจะใช้ แล้วคนอังกฤษจะเข้าใจอย่างไร เป็นคนแปลง ศีรษะอย่างนี้ (จับศีรษะ) มีจีวร อย่างนี้ เดินวิบากใน กรุงลอนดอน จะเข้าใจความประสงค์ของเราอย่างไร เราถูก สยบอย่างนี้

แล้วเราก็ถามหลวงพ่อว่า หลวงพ่อถ้าไม่มีเครื่องใส่บาตร ไม่มีเครื่องถวาย ปัจจัย ๔ เราจะอยู่ได้อย่างไร อาจารย์ก็ตอบอย่างดีว่า คนตะวันตกไม่มีเมตตา เราถูกว่ามีเมตตาเหมือนกันและอาจารย์บอกว่าเราต้องอยู่ได้ เพราะชาวพุทธมี อยู่ทั่วโลก และชาวพุทธเป็นคนดีเราต้องอาศัยความดี ท่านก็อยากให้เรา พิจารณาในความเป็นมนุษย์ว่าเป็นอย่างไร

ในประเทศอังกฤษ อเมริกาคนใจดีก็มีมาก คนมีเมตตา ก็มี ท่านก็อบรมเราว่ายัง นี้ หลวงพ่อชาวก็เก่งนะ ทั้งที่ท่านไม่เคยไปอเมริกา ไม่รู้ว่าอังกฤษเป็นอย่างไร อยู่เมืองไทยตลอด แต่ท่านก็รู้ในเรื่องของสัตว์มนุษย์ เราว่าเป็นอย่างไร เราถูก ไปอยู่อังกฤษ ๒๖ ปี ก็ตีเหมือนกัน ไม่อดอาหาร ที่อยู่อาศัย ผ้าจีวรก็สมบูรณ์ดี เราไปอยู่ก็ไม่มีปัญหาเรื่องอาหาร เรื่องสิ่งจำเป็น